

RAZMIŠLJANJA OB SEJMIH

V kratkem razmaku so si sledili trije sejmi: zagrebški, beograjski in novosadski. Imeli smo priložnost videti dosežke jugoslovanskega gospodarstva in razmišljamo o samih sejmih, njihovih smotrih in delovnih metodah sejmiskih urejevalcev. Ne da bi si lastili pravico, da bi se spuščali v ocenjevanje sejske politike in rezultatov, ki jih je pokazalo naše gospodarstvo, moramo ugotoviti, da sta dve na videz ne tako bistveni stvari pritegnili pozornost obiskovalcev. To je predvsem prizadevanje naše industrije, da bi v kooperaciji z naprednejšimi industrijami osvojila izdelovanje čim večjega števila novih izdelkov. Malokateri obiskovalec ni občudoval napredov, ki jih industrija doprinese v tej smeri.

Toda očem opazovalcev prav tako ni ušlo, da imamo za zelo pomembne predmete po več proizvajalcev, ki si vzporedno prizadevajo, da bi osvojili proizvodnjo enakih predmetov. Naj jih samo naštejemo: šivalni stroji, motocikli, bicikli, fotografski aparati, televizijski aparati itd. Naši proizvajalci, včasih posamezna tovarna, a največkrat v kooperaciji so se s temi izdelki po raznih licencah pojavili na sejmih. In seveda zastavlja se vprašanje, ali ni bilo mogoče v okviru združenj, zbornic ali z neposrednimi stiki zainteresiranih, skleniti pogodbe med proizvajalci o izdelovanju teh izdelkov v eni, dveh ali treh tovarnah, pač po tem za kakšen izdelek gre. Ali je začetek izdelovanja enakega stroja v treh tovarnah upravičen in ali ima prihodnost? Ali da začnemo proizvodnjo z več različnimi tipi motociklov? Na ne govorimo o številu tovarn, ki skušajo osvojiti proizvodnjo hladilnikov, raznih tipov strojev za gospodinjstva.

Ni dvoma, da je interes za osvojitve nove proizvodnje pozitiven pojav, toda zastavlja se vprašanje stroškov, ali bolje povedano, nepotrebnih družbenih investicij pri tistih proizvajalcih, ki niso upoštevali tega momenta, ko jih bo jutri konkurenca vrgla s tržišča. Če upoštevamo, da so lahko vsi ti proizvodi rentabilni na osnovi množične proizvodnje, najpogostejše v kooperaciji s proizvajalci, ki so se specializirali za posamezne vrste delov tega izdelka, tedaj moremo z lahkoto priti do sklepa, da bi bila nujna neka intervencija tudi družbenih organov, preden se začne neka proizvodnja, ki zahteva znatnejše družbene investicije.

Končno pa ni bistveno samo konstatirati, da obstaja pri podjetjih orientacija k začetku proizvodnje, ki so jo druga podjetja že osvojila, ali pa so na tem, da jo osvojijo. Potrebno je poiskati vzroke, ki spodbujajo številne gospodarske organizacije, da lahko začnejo novo proizvodnjo na osnovi uvoza delov, ki jih je izdelal inozemski proizvajalec. Potrebno je ugotoviti, od kod jim interes, da naglo povečujejo proizvodnjo na osnovi montiranja delov, a da pri tem same zelo počasi osvajajo proizvodnjo teh delov. Očitno je, da jim sistem uvoza to omogoča in da so morda težji delovni pogoji, če se podjetje odloči, da bo samo proizvajalo ves izdelek, ker so zato seveda potrebni tudi določeni stroški in je v začetku nujno zaostajanje v delovni storilnosti.

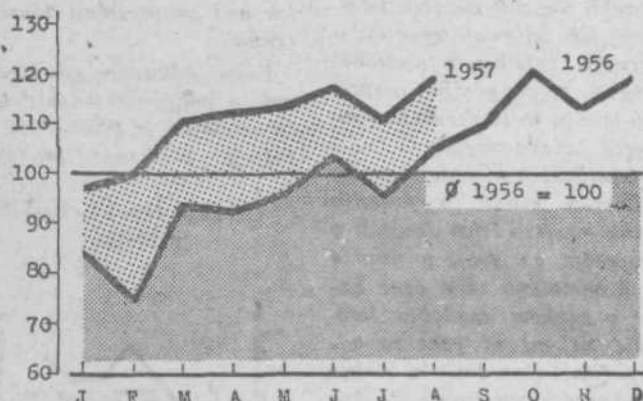
Iz tega ne smemo sklepati, da je kooperacija z inozemskimi tvrdkami ali uvoz delov in postopno osvajanje nekaj, kar škoduje našemu gospodarstvu. Nasprotno, to je normalna pot razvoja gospodarstva, ki še vedno ni dovolj razvito. Gre samo zato, da se tako v gospodarskem sistemu kakor tudi v praksi naših podjetij poišče mera, ki bo oteževala usmeritev podjetij k temu, da bi se nalahko spuščala v novo proizvodnjo, ne da bi ocenila vseh pogojev in možnosti in prezrla okoliščine, da je v tej proizvodnji več proizvajalcev v državi ter jih spodbudila, da po nekem načrtu, sistematično osvajajo proizvodnjo. Naj začnejo pri sestavljanju delov, vendar naj čimprej prenehajo biti konfektionijski in naj čim prej postanejo popolni proizvajalci.

Izhajajoč iz takih ugotovitev se samo ob sebi zastavlja neko drugo vprašanje. Zakaj naši sejmi nimajo sejskega žanra, ki bi odločala o tem, katerim proizvajalcem naj se dopusti razstavljanje njihovih izdelkov, pri čemer bi bilo potrebno izhajati prav s stališča, ali gre za njihov izdelek, pretežno osvojeni izdelek, ali se razstavlja tudi izdelek, na katerega je bila pritrjena etiketa novega proizvajalca, ki šele namerava osvojiti tisto proizvodnjo? Tako bi bili tudi naši državljani popolnejše informirani o dejanskem napredku naše industrije, a takim proizvajalcem, ki hitijo, da bi pokazali gledalcem izdelke prej, kakor so jih bodisi vsaj delno osvojili, bi bil dostop onemogočen. Naši sejmi bi s tem lahko samo pridobili, a po svoji strani bi pomagali ustvarjanju poslovne morale, kakršna mora obstajati med socialističnimi proizvajalci.

V. K.

INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA V AVGUSTU

Vse ugodne okoliščine, ki so v prvem polletju dvignile industrijsko proizvodnjo na nepričakovano visoko raven, učinkujejo še naprej. Ni resnejših ovir zaradi elektrike in premoga, a domača proizvodnja reprodukcijskega materiala narašča (vendar moramo pripomniti, da jo v znatni meri dopolnjujemo tudi z uvozom). V prihodnjih mesecih bo začel učinkovati še en činitelj: visok pridelek v kmetijstvu, na katerega osnovi bo tudi živilska industrija izkoristila vse svoje možnosti za proizvodnjo. Proizvodnja v avgustu je bila za 18 odstotkov višja kakor povprečna mesečna proizvodnja v lanskem letu.

INDEKSI INDUSTRIJSKE PROIZVODNJE

Osnova : povprečje 1. 1956 = 100

Vsi dosednji rezultati potrjujejo, delno pa tudi presežajo postavke družbenega plana. Struktura industrijske proizvodnje se premika v smeri povečanja deleža blaga za široko potrošnjo. Medtem ko je proizvodnja sredstev za delo porasla letos za 16 odstotkov (v primerjavi z enakim razdobjem lanskega leta), je proizvodnja potrošnega blaga večja za 23 odstotkov. Za zdaj je najbolj porasla proizvodnja živilskih izdelkov, za njo pa se uvrščajo gumijasti in tekstilni izdelki in obutev.

Dosednji porast proizvodnje je splošen. Zajel je vse industrijske veje, razen fermentacije tobaka, in industrijo v oseh ljudskih republikah. Relativno zaostaja le še proizvodnja premoga. Če ne bodo nastale v prihodnjih mesecih nepričakovane težave, bo industrija končala letošnje leto z zelo ugodnimi rezultati.

Osnovni industrijski izdelki

	Povprečje januar-avgust	
	1956	1957
Električna energija (mil. kWh)	400	490
Premog (tis. ton)	1.348	1.476
Metalurški koks (tis. ton)	74	87
Surova nafta (tis. ton)	23	32
Predelava nafte (tis. ton)	72	86
Surovo železo (tis. ton)	51	59
Surovo jeklo (tis. ton)	74	86
Valjano blago (tis. ton)	39	52
Aluminij (ton)	1.082	1.388
Elektrolitski baker (ton)	1.875	2.287
Spinec (ton)	6.091	6.388
Votlo steklo (ton)	2.729	2.650
Cement (tis. ton)	116	156
Zveplena kislina (ton)	8.371	10.259
Kmetijski stroji (ton)	1.256	1.589
Tovornjaki (kosov)	224	252
Rezani les (tis. kub. m.)	148	157
Bombažne tkanine (mil. kv. m.)	15	17
Volnene tkanine (tis. kv. m.)	2.189	2.644
Obutev (tis. parov)	1.344	1.647
Jedilno olje (ton)	2.282	2.215
Tobačni izdelki (ton)	1.279	1.442